

PSIXOLOG UCHUN KASB ETIKASI VA PROFESSIONALLIK O'RNI

Shahrisabz davlat pedagogika

instituti 1- bosqich talabasi

Ivatova Shirin Hasan qizi

Bobonov Xurshid Abdiraxmatovich

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Psixologiya fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada psixolog kasbida etika va professionallikning o'rni keng yoritilgan. Kasbiy etikaning asosiy tamoyillari – maxfiylik, zarar yetkazmaslik, professional mas'uliyat va adolat tushunchalari batafsil tushuntirilgan. Psixologning professionalligi, uning ilmiy yondashuvi va mijoz bilan samarali muloqot qilish ko'nikmalari ruhiy sog'liqni ta'minlashdagi muhim jihatlar sifatida ko'rsatilgan. Maqola jamiyatda psixologik xizmatlarning samaradorligini oshirish va sog'lom ijtimoiy muhitni yaratishga qaratilgan.

Abstract: This article broadly covers the role of ethics and professionalism in the profession of psychologist. The basic principles of professional ethics - the concepts of confidentiality, non-maleficence, professional responsibility and justice - are explained in detail. The professionalism of the psychologist, his scientific approach and effective communication skills with the client are indicated as important aspects in ensuring mental health. The article is aimed at increasing the effectiveness of psychological services in society and creating a healthy social environment

Аннотация: В данной статье широко освещается роль этики и профессионализм в профессии психолога. Основы профессиональной этики принципы –концепции конфиденциальности,

неприкосновенности частной жизни, профессиональной ответственности и справедливости подробно объяснены. Профессионализм психолога, его научный подход и навыки эффективного общения с клиентом являются экстрасенсорными перечислены как важные аспекты обеспечения здоровья. Статья психологические службы в обществе и создание здоровой социальной среды

Kalit soʻzlar: Psixologiya, kasb etikasi, maxfiylik, ruhiy sogʻliq, masʼuliyat, professional yondashuv, adolat, empatiya, ishonch.

Keywords: Psychology, professional ethics, confidentiality, mental health, responsibility, professional approach, justice, empathy, trust.

Ключевые слова: Психическое здоровье, ответственность, профессиональный подход, справедливость, сочувствие, доверие.

Kirish

Bugungi kunda insonlarning ruhiy sogʻligʻini asrash va qoʻllab-quvvatlashda psixologlarning oʻrni tobora ortib bormoqda. Psixologiya sohasi insonning ichki kechinmalari, stress va psixologik muammolarini aniqlash, tahlil qilish va bartaraf etishga qaratilgan nozik va murakkab soha hisoblanadi. Shu sababli psixologning kasbiy eti professionalligi uning faoliyatining samaradorligi hamda mijozlar bilan ishonchli munosabatlar oʻrnatishda rol oʻynaydi. Kasb etikasi va professional masʼuliyatga rioya qilmaslik nafaqat bemorning sogʻligiga, balki butun jamiyatning ruhiy farovonligiga salbiy taʼsir koʻrsatishi mumkin. Ushbu maqolada psixologlarning kasb etikasi va professionallik tamoyillari, ularning ruhiy sogʻliqni mustahkamlashdagi oʻrni va ahamiyati tahlil qilinadi. Psixologlar nafaqat ruhiy muammolarni aniqlash va bartaraf etishga, balki mijozlarning hissiy farovonligini oshirishga ham xizmat qiladi. Shu bilan birga, psixolog faoliyatida kasb etikasi va professionallik tamoyillariga rioya qilish muhim ahamiyatga ega. Axloqiy tamoyillarga amal qilmaslik yoki yetarli malakaga ega boʻlmaslik bemorning ruhiy

holatiga zarar yetkazishi va ularning ishonchini yo'qotishga olib kelishi mumkin. Ushbu maqolada psixologning kasb etikasi tamoyillari, professionallikning belgilari va ularning insonlar hayotiga ta'siri keng ko'rib chiqiladi. Mazkur mavzu nafaqat psixolog mutaxassislar, balki bu sohaning ahamiyatini chuqurroq anglashni istagan har bir kishiga foydali bo'ladi.

Asosiy qism

1. Psixologning kasb etikasi tushunchasi va tamoyillari

Kasb etikasi- psixolog faoliyatidagi axloqiy normalar va qoidalarning majmuasi bo'lib, mijozlarning huquqlarini himoya qilish va samarali ish yuritish uchun zarurdir. Asosiy tamoyillar quyidagilardan iborat:

Maxfiylik : Psixologning asosiy burchlaridan biri – mijozning shaxsiy ma'lumotlari va suhbat davomida olingan ma'lumotlarni sir saqlashdir. Bu tamoyil mijozning psixologga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi.

Zarar yetkazmaslik: Psixolog o'z bilimsizligi yoki beparvoligi tufayli mijozning ruhiy holatiga zarar yetkazmasligi kerak. Buning uchun mutaxassis doimo o'z malakasini oshirib borishi zarur.

Adolat va hurmat: Psixolog har bir mijozga teng munosabatda bo'lishi, irqiy, diniy, milliy yoki ijtimoiy farqlarga qarab kamsitmasligi shart.

Professional mas'uliyat: Psixolog o'z faoliyatining samaradorligini ta'minlash uchun ilmiy asoslangan metodlardan foydalanishi va o'zining imkoniyatlarini real baholashi lozim.

2. Psixologning professionalligiva uning belgilari

Professional psixolog - bilimdon, mas'uliyatli va ilmiy yondashuvga tayanadigan mutaxassisdir. Professionallik quyidagi xususiyatlarda namoyon bo'ladi:

Bilim va malaka: professional psixolog o'z sohasida chur bilimga ega bo'lib, doimiy ravishda yangi uslub va metodlarni o'rganib borishi kerak.

Muloqot qobiliyati: Mijoz bilan ishonchli va samimiy muloqot qilish, uning holatini tushunish va hamdard bo'lish psixologning asosiy vazifalaridan biridir.

Obyektivlik va neytrallik: psixolog shaxsiy qarashlar va hissiyotlarni chetga surib, obyektiv pozitsiyasini saqlashi lozim.

Chegaralarni saqlash: Psixolog va mijoz o'rtasidagi professional chegara har qanday shaxsiy manfaatdan ustun turishi kerak.

3. Kasb etikasi va professionallikning amaliy ahamiyati

Kasb etikasi va professionallikka rioya qilgan psixologning faoliyati quyidagi natijalarga olib keladi:

Ishonch muhitini yaratish: Mijoz o'z muammolarini ochiq gapira olishi uchun ishonch muhiti zarur. Bu esa psixologik terapiyaning samaradorligini oshiradi.

Ruhiy sog'liqni yaxshilash: Etik va professional tamoyillarga amal qiluvchi psixolog ko'rsatgan xizmat insonlarning stress va tushkunlikdan xalos bo'lishiga yordam beradi.

Jamiyatda sog'lom psixologik muhit yaratish: Psixologlar yordamida jamiyatda ruhiy barqarorlik, o'zaro tushunish va bagvrikenglik mustahkamlanadi.

Xulosa

Kasb etikasi va professionallik har qanday psixologning asosiy yondashuvlari bo'lib, uning samarali faoliyati, mijozlar ishonchi va jamiyat farovonligini ta'minlaydi. Psixologlar o'z malakasini muntazam ravishda oshirib borishlari va axloqiy tamoyillarga amal qilishlari orqali insonlar ruhiy sog'ligini saqlash va mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. Psixologning kasb etikasi va professionalligi uning faoliyatining asosiy poydevorlarini tashkil etadi. Maxfiylik, zarar

yetkazmaslik, adolat va professional mas'uliyat kabi axloqiy tamoyillarga rioya qilish psixologning ish samaradorligini oshiradi, mijozlar bilan ishonchli va samarali muloqot o'rnatishga imkon yaratadi. Psixologning professionalligi nafaqat uning bilim va malakalariga, balki etik qoidalariga amal qilishiga ham bog'liqdir. Shu bilan birga, psixologlar jamiyatda ruhiy sog'liqni mustahkamlash, stress va psixologik muammolarni bartaraf etishda muhim rol o'ynaydi. Kasb etikasi va professionallikka rioya qilgan psixologlar jamiyatda sog'lom psixologik muhit yaratishga hissa qo'shib, ruhiy salomatlikni ta'minlashda muvaffaqiyat qozonadilar. Shuning uchun psixologlar o'z faoliyatida axloqiy tamoyillarga sodiq qolib, doimiy ravishda bilim va malakalarni oshirib borishlari zarur

Foydalanilgan adabiyotlar

K. Rogers. "Inson bo'lish san'ati"

Z. Freud. "Psixozanalizga kirish"

Ilyin E.P. "Psixologiya va etika"

American Psychological Association (APA) "Ethical Principles of Psychologists and Code of Conduct"

L. Platonov. "Psixologiya asoslari"

Nazarov Q. "Psixologiya"